

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 41 hallituksen esityksestä laiksi Siemenperunakeskuksen tuotantoalueella noudatettavista perunanviljelyn vaatimuksista

Eduskunta on 27 päivänä tammikuuta 1995 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevalle esitykselle hallituksen esityksen n:o 364.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina maatalousneuvos Olli Rekola maa- ja metsätalousministeriöstä, johtaja Erkki Pietarinen Siemenperunakeskuksesta, kylvösiemenasiamies Juha Ruippo Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta sekä maanviljelijä Jaakko Rahko ja maanviljelijä Lauri Anttila Tyrnävän kunnasta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Siemenperunakeskuksen tuotantoalueella noudatettavista perunanviljelyn vaatimuksista. Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen mukaisesti Euroopan yhteisöjen komissio on tutkinut edellytykset tunnustaa Siemenperunakeskuksen suojavaoalue, joka käsittää Limingan, Temmeksen ja Tyrnävän kuntien alueet, sellaiseksi alueeksi, jossa markkinoitavalle siemenperunalle saadaan asettaa korkeammat laatuvaatimukset kuin yhteisössä voimassa olevat siemenperunan laatua koskevat vähimmäisvaatimukset. Komissio on joulukuussa 1994 hyväksynyt Siemenperunakeskuksen suojavaoalueen tällaiseksi siemenperunan korkean laatuluokan tuotantoalueeksi eli niin sanotuksi high grade -alueeksi.

Siemenperunan korkean laatuluokan tuotantoalueella on noudatettava siemenperunan tuotannossa, markkinoinnissa, perunanviljelyssä ja alueen kasvinsuojelussa erityisiä vaatimuksia, joiden tarkoituksena on estää perunan kasvintuhoojien kulkeutuminen ja leviäminen alueelle. Lakiehdotus sisältää näiden vaatimusten noudattamista koskevat säännökset.

Samalla Siemenperunakeskuksen suojavaoalueesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta toteaa, että Siemenperunakeskus on perustettu 20 vuotta sitten huolehtimaan valtakunnassa tarvittavan korkealaatuisen ja terveen siemenperunan tuotannosta. Tuolloin oli havaittu, että siemenperunan runsaaseen tuontiin liittyi huomattava perunan kasvitautien maahanleviämisen riski. Viime vuosina siemenperunan tuonti on ollut vähäistä. Toisaalta on käynyt ilmi, että siemenperunalle ja perunalle yleensä on vientimahdollisuuksia.

Sen varmistamiseksi, ettei keskuksen tuotantoalueelle, joka käsittää Limingan, Temmeksen ja Tyrnävän kunnat, kulkeudu muualta perunan kasvintuhoojia, säädettiin vuonna 1988 laki Siemenperunakeskuksen suojavaoalueesta (1010/88). Lain mukaan suojavaoalueelle ei muualta saa kuljettaa perunaa ja alueella tulee noudattaa perunanviljelyssä perunan kasvintuhoojien leviämisen estämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Jäsenyysneuvotteluissa EU ei hyväksynyt Suomen vaatimusta saada säilyttää Siemenperunakeskuksen suojavaoalueen koskevaa lainsäädäntöä. Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdystä sopimuksesta osapuolet sopivat kuitenkin siitä, että Euroopan yhteisöjen komissio tutkii, voitaisiinko siemenperunamarkkinointia rajoittaa suojavaoalueella niin, että siellä saataisiin markkinoida vain yhteisön korkeampien laatuluokkien siemenperunaa ja tunnustaa alue high grade -alueeksi. Komissio on viime joulukuussa tekemällään päätöksellä oikeuttanut Suomen rajoittamaan Siemenperunakeskuksen tuotantoalueella siemenperunamarkkinointia ja asettamaan siellä markkinoitavalle siemenperunalle korkeampia laatuvaatimuksia.

Valiokunta pitää high grade -alueen muodostamista ja sen toimintaedellytysten turvaamista välttämättömänä. Terveen siemenen tuottaminen on perusedellytys suomalaiselle perunantuotannolle. Valiokunta painottaa lisäksi maamme mahdollisuuksia siemenperunanviejänä. Mahdollisuudet vientiin kasvavat huomattavasti, jos maamme koko siemenperunakanta puhdistetaan rengasmätäbakteerin aiheuttamasta kasvitautista. Tähän tavoitteeseen tulee viranomaisten kaikin tavoin pyrkiä.

Esityksessä ehdotettu laki sisältäisi vaatimukset, joita tulisi noudattaa siemenperunan korkean laatuluokan tuotantoalueella siemenperunantuotannossa, markkinoinnissa, perunanviljelyssä ja alueen kasvinsuojelussa. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että kasvinsuojelullinen tilanne alueella ei ole kaikilta osin niin hyvä kuin aikaisemmin on arvioitu. Alueen kahdelta ruokaperunaviljelykseltä on tämän vuoden aikana löydetty erityisen vaaralliseksi luokiteltua rengasmätäbakteeria. Näiden löydösten johdosta valiokunta pitää välttämättömänä voimakkaita toimenpiteitä kasvintuhoojien torjumiseksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kasvintuhoojien torjuminen edellyttää seuraavia toimia:

— Alueen ruoka- ja teollisuusperunan viljelyssä, mukaan lukien kotitarvepalstat, siemenperuna vaihdetaan kokonaan virallisesti tarkastettuun siemenperunaan kasvukautta 1995 varten.

— Perunantuotantotiloilla noudatetaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaista siemenhuolto-ohjelmaa.

— Siemenperunakeskus velvoitetaan huolehtimaan alueen muiden siementuottajien kantasementarpeesta näiden tekemien tilausten mukaisesti huomioon ottaen voimassa olevat sopimukset lajikkeiden jalostajien tai näiden edustajien kanssa.

— Alueen perunatiloilla toteutetaan hyvän viljelykäytännön ja High Grade -statuksen edellyttämät toimenpiteet: Tuotantotilat ja välineet puhdistetaan ja desinfioidaan perusteellisesti; toteutetaan hyvien viljelytapojen mukaista viljelykiertoa.

— Tässä lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseksi alueella järjestetään jatkuva viljelijöiden koulutus ja neuvonta. Tavoitteista ja alueen erityisvaatimuksista tiedotetaan alueen asukkaille ja alueella toimiville yritysille.

— Työn toteuttaa alueella toimiva peruna-konsulentti.

Ottaen huomioon edellä todetut vientimahdollisuudet valiokunta katsoo, että toimenpiteiden kustannukset, jotka valiokunnan saamassa selvityksessä on vuoden 1995 osalta arvioitu 1 648 000 markaksi (puolet siemenen uusimiskustannuksista), tulee kattaa valtion varoista. Konsulentin toimesta aiheutuvat vuosittaiset kulut on selvityksessä arvioitu 200 000 markaksi. Alueella maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti noudatettavat, muuta maata tiukemmat määräykset — liittyen siemenen uusimiseen, viljelykiertoon, koneiden yhteiskäytön esytymiseen yms. — aiheuttavat lisäksi pysyväisluonteisia, ylimääräisiä kustannuksia, jotka tulisivat osittain valtion varoin hoidettaviksi siten, että alueen perunantuottajille maksettaisiin perunan kansallinen tuki 1,5-kertaisena.

Valiokunta edellyttääkin, että välittömästi ryhdytään tässä mietinnössä selostettuihin toimiin siemenperunan korkean laatuluokan tuotantoalueelle asetettavien erityisvaatimusten täyttämiseksi kasvukautteen 1995 mennessä ja että samalla luodaan edellytykset tuotannon korkean tason ylläpitämiseen.

Lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö määräisi Siemenperunakeskuksen tuotantoalueen laajentamisesta. Valiokunta katsoo, että alueen laajentamisesta tulee säätää laintasoisella säännöksellä. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa momentin poistamista.

Lakiehdotuksen 4 §:ään sisältyy rangaistus-säännös. Valiokunta ehdottaa säännöstä muutettavaksi siten, että velvoitteet, joiden laiminlyönnin rankaisemista pidetään välttämättömänä, yksilöidään säännöksessä yksityiskohtaisemmin. Lisäksi valiokunta ehdottaa säännöksen rikosnimikettä selkeytettäväksi kielellisesti.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki**Siemenperunakeskuksen tuotantoalueella noudatettavista perunanviljelyn vaatimuksista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tuotantoalue

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)
(2 mom. *poist.*)

2 ja 3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta markkinoi tai käyttää siemenperunoita 2 §:n tai tämän lain nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka rikkoo tämän lain nojalla annettua kasvinsuojelumääräystä, on tuomittava Siemenperunakeskuksen tuotantoalueella noudatettavan perunanviljelyä koskevan määräyksen rikkomisesta sakkoon.

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, jäsenet Kalli, Koski, Lahikainen, Polvinen, Pulli-

ainen, Rajamäki, Riihijärvi, Saario, Saastamoinen ja Westerlund sekä varajäsen Mölsä.

